

HEEBERÉO

Heeberéomu éllevu cáátúnúmeíháámì

Píívyéébe Íllij tééveri míamúnáama íhjuváne

¹ Éíjyuúvúhjáa Píívyéébe íhjuváhíjcyá méíhdé múnáaúvuma páhduváré nénehji íhjú uubálle múnáadívú íbóhówajcárónej tééveri. ² Áánetu ícyooca íjcyáné míamúnáama íhjúvaabe Ílli Jetsocríjtoj tééveri. Aanéhjáa dífbyej tééveri páneere múhdúné tsíeméné ípívyéjtsóne dífbyé hójtsí pañévú pícyoobe tééné avyéjuube díbye íjcyaki. ³ Aabéhjáa Cááni Píívyéébeke bóhówájtsóobe meke úújetsó muhdú díbye íjcyane. Áábedítýú dífbyé ámítsaráhcó bóhówaúcunúúbé íhtsútuube íjcyáábe tájpi páneere íjcyáhi. Muuráhjáa idsíjíveneri méimítýuháñé ímíbájchóne Cááni éllevu níjkyejívú ipyééne ílluréjuco díbye ávyéjuuténe.

Níjkyéji múnáa ehniíñevu Píívyéébe Hajchi ávyejúúne

⁴ Aabe níjkyéji múnáa ehniíñevu íhtsútuube Cáániye Píívyéébe dífbyeke ávyéjútsoóbe. ⁵ Tsáháhjáa muurá mújyú díbye tsáápiikye níjkyéji múnáadítýú néétune: Uu Hájchíwu u íjcyáábeke uke o ávyéjujtsóhi. Áhdurée tsá díbye dífbyedítýú néétune: Dífbyej caani o íjcyánéllii tájtsíméné dífbye.

⁶ Áronáacáhjáa ihdyu Íllíkye apáábyéré íhtsútuube íjcyáábeke íñjívú íbóhówajcáróóbedítýú neébe: Óvíi pámeere tahñéjté níjkyéji múnáa Hájchíwúuke íávyéjútsoóbeke duurúváhi.

⁷ Áánetúhjáa ihdyu diitye níjkyéji múnáadítýú neébe:

Tápiáábojte níjkyéji múnaa kíjyebádu. Áhdure cúújuwádú dítye.

⁸ Téhduréhjáa tsiíne íllídityu neébe:

Uu íhtsútuube Píívyéébe u íjcyáábé avyējú tsá múijyú níjkéváityúne. Aabe ímiáábé u íjcyabe muhdú tene íjcyadújuco míamúnáama u méénuíne.

⁹ Muurá ímiáábé u íjcyánéllii tsá ímityúné u ímíletúne. Áánéllii oo Dípiivyéébé o íjcyabe uke pámé ehniínevu ó piááboó ííne ímíjyaú u íjcyaki.

¹⁰ Téhduréhjáa tsiíne dílbyedítýú neébe:

Uu íhtsútuube ávyéjuube u íjcyabée ú ípívyejtsó páneere íévéhóowari íjcyánéhjima ííñuji. ¹¹⁻¹² Áronéhjí wágóóové wájyamu nójcanújá wágóoovédu. Ehdu ténehji u wáágóóné boone béhnéréjuco u ípívyéjtsoíne éhne múúne wájyamu nójcanúné boone béhjáréjuco ditye cápáyoácódu. Áronáa ihdyu dííjtsaméi tsá múijyú cápáyoóovéityúne. Áhdure tsá múijyú muhdú u íjcyáityúne.

¹³ Téhduréhjáa tsá múijyú dibye tsáápikye níjkyéji múnáadítýú néétune:

Íchihvúi táuniúvú diicya dímunáake úúma o táhjáne ha-jhóta.

¹⁴ Muurá diitye níjkyéji múnaa Píívyéébé piáábojte íjcyame tsá íjpiíma íjcyatúne. Aame panévatúré piáábohíjcyá pájtyetéimyeke.

2

Tsá me íhvéjtsóityú mepájtyetéíne mecáhcujtsóne

¹ Áánéllii metsu téibúwá meíjcyáne ímíneúvú meúraávyé íne mepájtyetéíne uwaáboju melléébohíjcyáne téénetu memújtátuki. ² Éíjyuúvúhjáa

muurá diitye níjkyéji múnáaj téeveri Píivyéébe úwáábohíjcyá ímí tehdújuco. Aanéhjáa tsaate lléébotómé ímityúné méénuhíjcyámeke tééné hallútú ícúbáhrahíjcyaaábe. ³ ¿Aane íñe teenéjuco mepájtyetéiyóneri meíícúvétúhajchíí múhdutú mépájtyeteéhi? Muuráhjáa dííbyere Ávyéjuube Jetsocríjtó úúballé tsúuca teene mééma imyéénune. Áané uwáábojúu lléébótujkénúmé méhdivu pajtyétsóhi. ⁴ Áánevéu Píivyéébe meke ímíñeúvú waajácutsó páhduvé nénehji méénuráítyuróné imyéénúneri. Muuráhjáa dííbyeke cáhcújtsómé pañevú Íapííchó ipícyóónej téeveri páhduvé píáábohíjcyaaabe muhdú íjtsúcunúdu.

Jetsocríjtó míamúnáajpídyú íjcyane

⁵ Áronáacáa tsá díbye néetu béhné íñújiri meíhjúvahiíjcyaji ípívyéjtsoji níjkyéji múnáa hójtsí pañevú ipícyooíñe. ⁶ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

¿Aca muhdú íívámedi míamúnáadi ú iyyácunúhijcyáhi?

Áhdure ¿muhdú íívábedi Míamúnáajpidívúu ípívyéévéébedi ú iyyácunúhijcyáhi? ⁷ Muuráhjáa dííbyeke ú picyóó wahájchotáwu díbye níjkyéji múnáa íhtsútú lliíñévuréjuco íjcyaki. Áróóbekée bóónétu u ávyéjújtsóne ú picyóó pané avyéjuubéré díbye íjcyaki.

⁸ Ehdu Píivyéébé waajácúháámitu nééne páneere Críjtó hójtsí pañe íjcyane. Áronáa tsáhái panévaré dííbyé hójtsiri íjcyatúne. Íjcyaiñéi ihdyu múijyú páneere dííbyé hójtsiríyējuco íjcyane. ⁹ Muuráhjáa ihdyu Píivyéébe dííbyeke wahájchotáwu picyóó níjkyéji múnáa

lhiínévuréjuco míamúnáa wájyuri dibye idsíjíveki. Ároobe icyooca ílluréjuco ávyéjuuténe.

¹⁰ Dílbyej tééverií páneere Píívyéébe ípívyejtsó tééneri íávyéjújtsámeiki. Áánélliihyée mewájyuri dílbyeke íhvétsoobe Mepájtyetétsoobe íjcyaaabe ícúbáhrámeíñej tééveri meímíabáavyeki. ¹¹ Aame dílbyema tsané nahbémuréjuco meijcyame tsaapííkyéré mécaaniváhi. Áánéllii Píívyéébe Hajchi tsáhájucó meke núcojpiiletú tsúúca íñahbémú meijcyámeke. ¹² Muurá dílbyé waajácúháámitu nééneé:

Uke ó bóhówájtsó táñahbémudívu. Aame tsaméhjí uke muha medúúruváné mémátsívahíjcyaaíhi.

¹³ Téhdure nééneé:

Píívyéébedívú ó cátsípáávehíjcyaaíhi.

Téhdure tsiíñe nééneé:

Tsúúca okée Píívyéébe náhbénúmema oó.

Ehdu nééne Píívyéébe waajácúháámitu.

¹⁴ Muurá íñe míamúnaa meijcyadúrée idyé Jetsocríjtó ijcyá íjpííma, ítyujpácyoma. Ehdúu míamúnáájpidívú ípívyéévéne dsíjívéebe mepée mewágóóóvéiyónejcúvú meke íbúwátsohíjcyaaabe Naavéneke ityáhjaki. ¹⁵ Ehdúu dílbyé hójtsí pañétú meke pájtyetétsoobe mewágóóóvéiyónetu. ¹⁶ Tsáháa Crijto tsáátu níjkyéji múnáake ipíááboki. Tsaabée Aavaráaúvúj tsiiménémúhaabe meijcyámeke ipíááboki. ¹⁷ Áánélliihyée míamúnáájpidívú ípívyéévébe ímiá lluuvaábé íjcyaaabe íñe muhdú meicyahíjcyáné iwáájácu méhdi ídáátsóvéne máhallúvú Píívyéébeke píáábó ityáúmeiki. Aabée mewájyuri pájámeílbyedi ícúbáhrámé meímítyuháñé íábájíívemeiki. ¹⁸ Téhdurée dílbyeke Naavéné máváríjchóneri ícúbáhrámeíñéllii waajácuube

muhdú ténehji meke dómácohíjcyáne. Aabe piivyété meke téénetu ípíaabóne.

3

Moitséé ehnííñevu Jetsóó ávyejúúne

¹ Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Áánéllii Píivyeébeéjté meíjcyame metsu ímííñevú meúraávye uwááboobe Jetsocríjtoke, díbyeke meúraávyejícyánéjcu lluuváábé páñétúejpi íjcyáábeke. ² Muuráhjáa Píivyeébe díbyeke níwáávéne wákimyéi tsaimíyé nijkévaabe Moitsééúvukéhjáa díbye ihñéjtedívú níwáávémeke díbye tsaimíyé téhmehíjcyádu. ³ Áronáa ihdyu Moitsééúvú ehnííñevu avyējuúllémeíbyé páneeréé díbye ípívyéjtsónéllii éhne múúne jaa méénuube tééjja ehnííñevu ávyējuúllémeídyu. ⁴ Muurá míamúnaa jaa meenúhi. Áronáacáa ihdyu páneere Píivyeébere ípívyéjtsónéllii éhnííñevu díbye avyējuúhíi. ⁵⁻⁶ Ehdu muurá Críjto Moitsééúvú ehnííñevu ávyējujtsámeíhi. Muuráhjáa díbyeúvú Píivyeébeéjté jahdu néemeke ímí téhmehíjcyáhi. Ároobée díbyé ñcúve múnáajpiye. Áánetu ihdyu Ílli Críjto díbyeéjté avyējuúbe. Áábedítúúu muurá díbye Moitsééúvú meke úúballéhi. Aane ímíááné díbyeéjté meíjcyame díbyedívú mecátsípáávéne nihñéetsihvuré ímí díbyeke meúraávyeéhajchíi tsaimíyé méíjcyáahi.

Píivyeébeéjté tsaimíyé íjcyane

⁷ Muurá Píivyeébeé waajacúháámitu díbyé Apíichó túkevéjtsóneri díbyé ihjyú uubáalle múnáajpi néehíi: Píivyeébe o íjcyabe amúhake o nééne mellébo.

⁸ Tsá múu oke táhjalletú éhnée amúhá ihde múnáaúvú ííneúbá píivyétúné iñújiri

iíjcyácooca oke dáríívehíjcyádu. ⁹ Ehdúu téhulle íjcyame dáríívémeíhijcyá 40 píjcyá hajchótá diityémá méénúrátyúronéhjí o méénuhíjcyané ájtyumíjúcooróme. ¹⁰ Aanée oke cáyobáávatétsoobe diityédítýú o nééhií: “Íjtsaméí tútávaavémé tsá ímíletú diityéké o túkévejtsóné illéébone.” ¹¹ Ehdúu diityédívú o cáyobáávaténe ímiáánetúré o néé diityékée tsaímíyé o pícyooíñé o néhíjcyátsihvu ditye úújetéityúne.

Ehdúhjáa Píívyéébé waajácúháámitu dííbyé ihjýú uubáalle múnáajpi néé dííbyé Apííchóré túkévejtsóneri.

¹² Ahdícyane tsáma téííbúwá méíjcyaco, ámuúha táñahbémuj. Ámúhá íjtsaméí métútávaávedí diibyējuco ímiá Piívyéébé íjcyáábeke ámuha mecáhcújtsónetu ámuha memújtátuki. ¹³ Múu tsápítsójcatsí teenējuco ícyooca méíjcyarááhori méíjcyané hajchótá ímityúné ámúhakye imújtátsótuki. ¹⁴ Muurá tujkénutújuco nihñéétsihvúré tsaímíyé Píívyéébedívú mecátsípáávéne dííbyeke meúráávyéhajchíí ííne ímíjyaú Críjtoma méíjcyáá íavyéjuri. ¹⁵ Áánéllii máábájíívedí Píívyéébe íwaajácúháámitu íllu nééneé:

Píívyéébe o íjcyaaabe ámúhakye o nééne melléébo. Tsá múu oke táhjálletú ámúhá íhdé múnáaúvúu oke táhjállehíjcyádu.

¹⁶ ¿Acáa caatyé Píívyéébeke ímityú dáríívehíjcyáhi? Muuráhjáa Ejíhto múnáa hójtsí pañétú Moitséeúvú íjchívyetsómé Píívyéébeke ímityúné dáríívehíjcyáhi. ¹⁷ ¿Acáa caatyédí Píívyéébe icyááyóbáne ícúbahrá 40 píjcyá hajchóta? Diityéree muurá ímityú níjcaúvú

úújetémé ííneubará píivyétúné iínújivu dsíjivehíjcyáhi.
¹⁸ ¿Acáa caatyéké neebe tsaímíyé diityéké ipícyooíñé
 iñéerótsihvu ditye úújetéityúne? Diityédítyúrée
 ehdu neebe ditye díbyeke lléébohíjcyátúné déjúcotu.
¹⁹ Áhdújucóo muurá tsá ditye úújetétú díbyée diityéké
 néhíjcyátsihvu ípyée icyáhcújtsótúnéllíihye.

4

¹ Áhdure muurá icyooca méema ijcyájúcooróné
 Píivyéébe meke néhíjcyáné tsaímíyé díbyema
 maávyéjuutéiyóne. Áánéllii téibúwá méijcyaco téeneri
 mebáñúmeítyu dityéhjáa báníumeídyu. ² Muuráhjáa
 diityéké iúwáábohíjcyádúré icyooca Píivyéébe méhdivu
 muhdú mepájtyetéíñé uwááboju bóhówátsohíjcyáhi.
 Aane muurá dityée íjcyadúré melléébójúcoorómé
 mecáhcújtsótúhajchíí tsá íínetú meke tene píáábóityúne.

³ Áánetu ihdyu ímiááné cáhcújtsómé tsaímíyé íjcyáa
 Píivyéébema. Muurá cáhcújtsótúmedítyú neébe:
 Cáhcújtsótúmedívú o cáyobáávaténe o néé múijyú ditye
 úújetéityúné diityékée tsaímíyé o pícyooíñé o nét-
 síhvu.

Ehdúhjáa cáhcújtsótúmedítyú neebe ííñujíi íípívyéjtsó-
 jyújuco pámeere míamúnaa ííne ímíjyaú díbyema íj-
 cyaíñé iñéíjyu. ⁴ Muurá díbyé waajácúháámitu nééneé:
 Páneeree Píivyéébe íwákimyéí iníjkévátsihdyu 7 coojívá
 úújetéjcoójí illuréjuco wáyéeevéne.

⁵ Áhdure néene cáhcújtsótúmedítyú:

Tsá múijyú ditye úújetéityú diityékée tsaímíyé o pícy-
 ooíñé o nétsihvu.

⁶ Áronáa íjcyámé tsaate pajtyété uwááboju icyáhcújtsóne
 ímí Píivyéébema íjcyame. Áánetúu tujkénú téené
 uwááboju illéébójúcooróné cáhcújtsótúmé illure

báñúmeíhi. ⁷ Áánélliihyée Píívyéébe meke íyaahóvú íájçúrááhori Dabííúvuj tééveri íwaajácúháámitu nééhií: Píívyéébe o íjçyaabe ámúhake o nééne melléébo. Tsá múu oke táhjáletúne.

Ehdúu Píívyéébe néé íwaajácúháámitu. ⁸ Aanée muurá méihdé múnáaúvuke tsaímíyé ipíçyooíñé iñééne Jotsoééúvuj tééveri imyéenuca tsáhájucó Dabííúvuj tééveri mééma dibye íhçyúváytyuróne. ⁹ Áánéllii muurá ijçyánei méúmíwari tsaímíyé Píívyéébema meíçyáiñe. Tsáhái mééma tene pánéévetú mekéé íájçuíñé dibye nééneé. ¹⁰ Muurá ihdyu díbyema tsaímíyé meíçyáçooça íllurájucó mewáyéééveíñé dibyee panévare ípívyéjtsoné níççáutu wáyéeevédu. ¹¹ Áánéllii metsu tsaímíyé Píívyéébeke meúráávyé ímí díbyema meíçyá méihdé múnáaúvúhçjá báñúmeídyú mebáñúmeítyuki.

¹² Muurá díbyé ihçyú íhtsutúné íjçyánéllii páneere míamúnáá ííbúwá íjtsaméi bóhówajtsó éhne múúne níitsúwari tsíeméné mewáhdahíroné pañe muhdíivané íjçyane maájtyumídu. ¹³ Díbyerée páneere ípívyéjtsónéllii tsá íiná díbyedívú téévetúne. Páneere muurá waajáçúbe. Áábé úmíwari meíçyáçooça páneere mééma ímíbájçhóiiibe muhdú meíçyahíçyáne.

Jetsóó páñétúejpi llúúváabe íjçyane

¹⁴ Áábé Hajchi muurá Jetsocríjtó páñétúejpi méhlluuváábé íhtsútuúbe. Aabe díbyema íjçyaabe máhallúvú píáábó táúmeíhijçyáhi. Áánéllii metsu ímíñeúvú díbyeke meúráávyeki. ¹⁵ Muurá meke ídaatsólléne píáábohíçyaaabe mávaríjçhojúúnevu metáhjátsámeítyuki. Muuráhçjá téhdure íjçiri íjçyáçooça ténéhçiri íççúbáhrámeíñéllii waajáçúbe muhdú

meícúbáhrámeíñe. Áronáacáa ihdyu tsá dibye ímityúné méénutúne. ¹⁶ Ahdícyane cáhawáá metsu dífbyedívú mecátsípáávéne Píívyéébeke piáábó metáúmeí méhdi íídáátsóvéne meke dibye ipíááboki.

5

¹ Muurá mee míamúnáadítýú páñétúejte llúúvájte íjcyáímyeke meménuhíjcyámé ityújkevééllémeke ditye Píívyéébema tsaaté hallúvú íhhyúváne dífbyeke íícúvéne iyámeke icyóvájtsó diityé imítýú íábájíívemeíki. ² Áronáa llúúváábe íjcyároobe míamúnáajpi íjcyánéllíí waajácú muhdú mávaríjchó íjcyane. Áánéllíí tsaate ímíñeúvú wáájácútmé mújtámeke piivyéteebe chooco íúwaabóne. ³ Aabe tujkénú íhyallúvú Píívyéébeke íícúvéne iyáábeke cóvajtsó íimítýú íábájíívemeíki. Áané boonétú tsíjtyé hallúvú méénuube diityé imítýú íábájíívemeíki. ⁴ Tsá tsaapi iiye méménúmeítyuró llúúváábedívú. Píívyéébere ihdyu ityújkevééllémeke téenevu picyóó Aróóúvukéhjáa ipícyohdu. ⁵ Ahdúu Críjtóke Píívyéébere picyóó páñétúejpi llúúváábe dibye íjcyaki. Tsáháa iiye dibye méménúmeítyúne. Áábedítýú muurá neebe íwaajácúháámitu: Uu Hájchíwu u íjcyáábeke uke ó ávyéjutsóhi.

⁶ Téhdure tsiñe neébe:

Uke ó picyóó níjkéváityúné íhtsútuube llúúváábe u íjcyá Mekitsedéé íjcyadu.

Ehdu Píívyéébe néé íwaajácúháámitu Críjtodítýu. ⁷ Aabée Críjto íjñiri íjcyácooca Cááni Píívyéébema ávyétá íhnáho kímóóveebéré íhhyúvahíjcyá dibyée dsíjvéíñetu dibye muhdú íñéhajchíí dífbyeke ipájtyetétsoki. Áronemáhjáa íhvéjtsámeíbyé muhdú dibye ímillédú dífbyema tene ipájtyeki. Áánéllíihyéhjáa Píívyéébe dífbyeke

píaabóhi. ⁸ Aabée muurá dífbyé Hajchi íjcyaaabe páñetu íícúbáhrámeíñéllii waajácú muhdú mecáhcujsóne. ⁹ Ehdúhjáa ímiáábé íjcyánéllíí mepájtyetéíñe méénuube dífbyeke cáhcujsómé muhdú íjcyáityúmeréjuco dífbyema íjcyaki. ¹⁰ Áánélliihyéhjáa Píívyéébe dífbyeke picyóó íhtsútuube páñétúejpi llúúváabe dibye íjcyá Mekitsedéé íjcyadu.

Mecáhcujsóné meíhvéjtsómé úmiwa ápíchó nééneé

¹¹ Íjcyaroné téénetu mítyane ámúhake o úwáábóiyóne. Áronáa tsáhájucó ámúhake o úwáábóityú tééneri ámuha meíícúvehíjcyátúnéllííhye. ¹² Tsáhájucó béjte ámuha meíjcyájúcoóturóne. Muurá ícyooca ámuha tsíjtyekéréjuco meúwáábóiyóne. Áronáa muhdú íívane ámúhake túhuutúné piéénéréi tsiíñe ó úwáábohíjcyá éhne múúne tsiímene majcho méénútutsi tsanééré mújpañe óóvedu. ¹³ Aane ehdu tsiímenédú néeme tsáhái ímíñeúvú wáájácutú muhdú ímiájíjtó meúráávyéiyóne. ¹⁴ Áánetu ihdyu kéémejte tsanééréjuco majcho méénudu néeme tsúúca waajácú ímítyúnetu keená ímiááné íjcyane.

6

¹⁻² Áánéllii metsu ímíñeúvú Píívyéébé uwááboju meúráávyé éhniíñevu ténejcu mewáájácuki. Tsá apááñeriyé meíhjývúváityuró Píívyéébema meímíbbáavye meíjtsaméí mecápáyóóvéneri, dífbyeke mecáhcujsómé ímítyunéhjí meméénúné déjúcotu mewágóóóvéiyóneri, metsójsótsámeíñeri, cahcújtso múnáá hallúvú méhójtsine mepícyóóne dífbyeke piáábó metáúmeíñeri, medsíjívémé mebóhííñeri, dibye muhdú meícyahíjcyané mééma ímíbbájchóíñeri. Éhdúneri tsá apááñeriyé

tsúuca Críjtodítýú íjcyané uwááboju mewáájácúneri meíhjuváiityuróne. ³ Aane óvíi meke píááboobe éhniíñevu tsíñehji mewáájácuki.

⁴ Muurá dífbyé uwááboju tsúuca iwáájacúné ímí íjtsúcunúné úráávyémé pañe ijcyájucóóné dífbyé Apíicho. ⁵ Aame tsúuca waajácú dífbyé íhnáhoori béhjíréjuco ííñuji cápáyóóvécooca muhdú meíjcyaiñe. ⁶ Áronáa ihdyu téenetu ávyéta mújtá imyéénuhajchíí tsáhájuco ditye múijyú tsiíñe ímíbáávyéityúne. Ehdu dáríívemeímyé Píívyéébé Hájchikye múu tsiíñe dsíjívetsódú meenú míamúnáake dííbyedívú iúúhívatétsóneri. ⁷ Áánetu ihdyu ímíááné dííbyeke cáhcújtsómeke ímí íjtsúcunúúbé éhne múúne tsáápi bájtsó níjyaba pípájchóneri imíwu ííñene dibye íjtsúcunúdu. ⁸ Áánetu éhne ímí ííñuji néérótsihdyu tsanééré bíiva ííñedu ímítyú Píívyéébeke meúráávyéhajchíí cúújúwá pañevú meke waagóoiíbye.

Tsaímíyé meíjcyaiñé meíjtsone

⁹ Ehdu íñe ámuéhakye ó nehíjcyáhi, ámuúha táñahbému. Áronáacáubá tsá ámuha tehdu meíjcyatúne. Muurá ó waajácú ímí tehdújuco ámuha meíjcyame mepájtyetéíñe. ¹⁰ Muurá Píívyéébe ímíáábé íjcyabe tsá ábájíívéityú tehdújuco ámuha mewákímyeíhijcyáne. Áhdure tsá dibye ábájíívéityú tsijtye cahcújtsó múnáake ámuha mewájyúne mepíáábóné raahóvú tsíñehji ímíáánéré ámuha meméénuhíjcyáne. ¹¹ Ahdícyane ó imíllé ámuha óóchévetúmé meítsóhíjcyané ííne imíjyaú meíjcyaiñé méúmíwari íjcyane ámuha téeneri mebáñúmeityuki. ¹² Méóóchévedí téenetu. íhnáhóóróné

pañe ímíñeúvú mécahcújtsó éjyuuúvúhjáa tsaate ímí icyáhcújtsóne dibyée diityéké nehijcyádú tsaímíyé dííbyema íjcyadu téhdure ámuha meijcyaki.

¹³ Píívyéébéhjáa muurá íhtsútuube íjcyánéllii Aavaráaúvuke páñetu iiye néé ímiáané dííbyeke ipíááboíñe. Tsáháhjáa tsaatáj téeveri dííbyeke ipíááboíñe dibye néétune. ¹⁴ Íllúhjáa neebe dííbyeke: “Uke panévaturé mítyane ó píááboóhi. Áánéllii díjtsiménémúhaabe mítyane llíyááteéhi.” ¹⁵ Ehdúhjáa muurá Píívyéébe Aavaráaúvuke nééne icyáhcújtsóne óochévétuube ítsohíjcyánéllii ímiáané iñéhdújuco dííbyema dibye méénune. ¹⁶ Muurá tsáijyu tsaate ímiáánéré iñéecooca íehnííñevu íhtsútuúbe mémé dómajcó tsijtye icyáhcújtsoki. Ehdú dííbye mémé dómajcómé ‘óvíi oke muhdú méénuube o állíhahchíijyu’ iñéénema. ¹⁷ Ahdúhjáa ímiáané imyéénuíñe páñetu iiye Píívyéébe néé ditye icyáhcújtsoki. Aanéhjáa imíllebe diityéké iwáájacutsóné ávyeta iñéhdú imyéénuíñe íjtsaméí cápáyoácótuúbe. ¹⁸ Ahdícyane muurá tsúuca méwaajácú íhtsútuube íjcyabe muhdú iñéhdú mééma méénuíñe. Tsá dibye meke állíityúne. Áánéllii dííbyedívú metájpimye tsaímíyé méijcyá ípyée iñéhdú meke dibye ipájtjetétsoki. ¹⁹ Aane mewáajacúmé tsaímíyé dííbyeke meúraavyémé ímí méijcyá éhne múúne cúújúwami dóhjívami íoovéjúcóótumi íjcyadu. Áánéllii tsúuca ícyooca mépiivyété meeréjuco Píívyéébema meihjyuvané muhdú páñétúejpi llúúváábe duurúvájá pañévú páñétúétsihvu dííbyema íhjúvahíjcyádu. ²⁰ Ehdúu meeréjuco Píívyéébema meihjúvaiñe mééma Jetsóó ímíbjachóhi. Aabe páñétúejpi llúúváábe íjcyá Mekitsedéé íjcyadu múijyú muhdú íjcyáítyuúbe.

7

Mekitsedée ijcyadu Jetsóó pañétúejpi llúúváabe ijcyane

¹ Diibyéhjáa Mekitsedée Tsáaré cóómí avyējuube ijcyaaabe idyé llúúváabe pañétúejpíhjáa Píívyéébere pícyoóbe. Aabéhjáa tsáijyu cábuuvé Aavaráaúvúu íhtsútúróméhjike ávyéjujtéké ityáhjájétsihdyu méénujcátsiyu óómíbyedívu. Áábé hallúvúhjáa Píívyéébeke piáábó táumeíbye. ² Áábekéhjáa Aavaráaúvú ajcú tsáneevu ípyée ityáhjá mé tsíeméné itsívánetu. Áábe mémé Mekitsedée ‘ímiá avyējuúbe’ nééiyóne. Áánetu dibyée ijcyácóómi mémé Tsáare ‘íbúwají meijcyane’ nééiyóne. Áánéllii téhdure díbye mémé ‘tsáimíyé meke pícyóóné avyējuúbe’ nééiyóne. ³ Diibyéhjáa Mekitsedée pevétsihdyuré bóhówaavénéllii tsá mewáájacutú dibyée cááníma, tsíjuma, íhdé múnáama, ijcyáhajchíijyu. Tsá mewáájacutú muhdúhjáa dibye ípívyeevéne. Áhdure tsá mewáájacutú dibyée dsíjívéhajchíijyu. Ahdúu muurá Píívyéébe Hajchi pañétúejpi llúúváabe múijyú muhdú ijcyáítyuube bóhówaavéhi.

⁴ Aane méwaajacú ímiáané Mekitsedée íhtsútuube ijcyane. Muuráhjáa méíhdé múnáajpi Aavaráaúvú ijcyároobe díbyeke ajcú tsáneevu méénujcátsiyíi íhtsutúmé ijcyáromeke ityáhjá mé tsíeménetu. ⁵ Muuráhjáa Moitséeúvuke Píívyéébe néé Revíiúvúj tsiiménémúháábedítyú llúúvájte ijcyámeke imúnaa ítsíeménetu iácu híjcyaki. Ehdúu neebe Aavaráaúvúj tsiiménémúhaabe ijcyame ipiáábójcatsíki. ⁶ Muuráhjáa Mekitsedée Revíiúvúj tsiiménémúhaabe ijcyátúróobeke Aavaráaúvú ajcú itsíeménetu tsáneevu. Áijyúu diibye Aavaráaúvú hallúvú táumeíbye piáábó Píívyéébe panévatúré díbyeke ipiááboíné nehíjcyáábé hallúvu.

⁷ Tsáháa Aavaráaúvú Mekitsedéé hallúvú piáábó táumeítyúne. Muuráhjáa Mekitsedééré táumeí díbyé hallúvu. Áánéllii méwaajácú Aavaráaúvú ehnííñevu díbye íhtsútuube íjcyane. Muurá tsáapí hallúvú ímí díbye íjcyáiñé piáábó táumeíbyé éhnííñevu avyéjúullémeíhi. ⁸ Muurá llúúvájteke métsíménetu maácu híjcyarómé dsíjiveéhi. Áánetúu Mekitsedéé íhtsútuube llúúváabe íjcyáábedítýú Píívyéébé waajácu háámí néé díbye ícyoocápí íjcyane. ⁹ Áánéllii méwaajácú Aavaráaúvúhjáa Revíj tsiiménémúháábedítýú llúúvájte íjcyáímyemájucó ítsíménetu Mekitsedééke ájcune dityéé ájcúiyódu íivane dityéi íjcyátúrónáaca. ¹⁰ Téjyúikyéhjáa tsáhái dílbyéj tsiiménémúhaabe Revíi tsiímávámeítyúne.

¹¹ Aanée Revíj tsiiménémúhaabe Aróodítýú llúúvájte íjcyame Píívyéébé taúhbaju meuráávyéneríyé mepájtyetéiñe ímíbájchoca muurá tsáhájucó Críjtoke Píívyéébe Mekitsedééhjáa ícyahíjcyádú íhtsútuube llúúváábedívú pícyoóítyuróne. Áronáacáhjáa ihdyu tsá díbye Aróouúvú íjcyadu néébeke pícyootúne. Tsihdyuréjucóhjáa néébeke díbye pícyoóne. ¹²⁻¹⁴ Aabée Críjto Máavyéjuube tsá Revíiúvú dohjíba múnáajpi íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu Jodáá dohjíba múnáajpíyé íjcyaróobeke Píívyéébe llúúváábedívú pícyoónéllii ítyaúhbaju cápáyoové tsihdyuréjucó. Áronáacáa tsá Móitséeúvú néétu tsaate diityé dohjíba múnáadítýú llúúvájte íjcyáiñe.

¹⁵ Áánetu méwaajácú Mekitsedééhjáa íjcyadu íhtsútuube llúúváábedívú Píívyéébe Críjtoke ípícyoónéllii tsihdyuréjucó ítyaúhbaju cápáyoócone. ¹⁶ Tsáháa díbye llúúváábedívú mémévatú Revíi dohjíba múnáadítýúu tsaate llúúvájte íjcyáiñé némeíhijcyádú dílbyedítýú tene

némeíñéllíihye. Muuráhjáa ihdyu memévaabe múijyú muhdú íjcyáítyuubéréjuco íhtsútuube íjcyaki. ¹⁷ Muurá Píívyéébe dífbyedítýú íwaajácúháámítu nééhií:

Uu íhtsútuube llúúváabe ú ijcyá Mekitsedéé íjcyadu múijyú muhdú u íjcyáítyuúbe.

Ehdu Píívyéébe néé dífbyedítýu. ¹⁸⁻¹⁹ Muuráhjáa íhdééné taúhbaju Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri méénune meúraávyeromé mepájtyetétýúrónéllii tsíhdyuréjuco mééma dibye teene cápáyoácóne. Áánélliihyée Críjtoj tééveri meke éhniíñevu píááboobe ímí dífbyema meíjcyaki.

²⁰⁻²¹ Muuráhjáa tsíjtyehji llúúvájte pevénéré memévahíjcyáhi. Áánetúu Críjtoke páñetu Píívyéébere meménú múijyú muhdú íjcyáítyúné lluuváábé dibye íjcyaki. Muurá dífbyé waajácúháámítu nééneé:

Píívyéébe ímiááneturé nééhií: “Uke ó picyóó Mekitsedéé íjcyadu múijyú muhdú u íjcyáítyuube llúúváabe u íjcyaki.”

Tsáháhjáa múijyú ehdu tsíjtyedítýú dibye néétune. ²² Aabée Jetsóó mééma béhné pityájcoju meenú íhdééné taúhbajúu meúraávvehíjcyáné ehniíñevu tsaímíyé Píívyéébema meíjcyaki. ²³ Muuráhjáa éjyjuúvú mítyame llúúvájte íjcyame tsaapi dsíjívécocca tsijpi cápáyóóvehíjcyáhi. ²⁴ Áánetu ícyooca íhtsútuube Jetsóó múijyú muhdú íjcyáítyuube llúúváabe íjcyáábeke tsá múha cápáyóóvéityúne.

²⁵⁻²⁶ Aabe piivyeté meke ipájtyetétsoné ímiáábé íjcyánéllíihye. Tsá dibye ímityuube íjcyatúne. Áánélliihyée tsá dibye múijyú ímityúné méénutúne. Aabée Cáání éllevu níjkyejívú ipyééne ílluréjuco ávyéjuuténe. Aabe ícyooca dífbyedi tsúúrámeímyé

hallúvú Píívyéébeke piáábó táúmeñhijcyá muhdú ijcyáityúmeréjuco tsaimíyé dííbyema íjcyaki. ²⁷ Tsáháa míamúnaa llúúvájte méénuhíjcyádú dibye méénutúne. Diityéhjáa muurá Píívyéébé úmíwávú tujkénú cówátsohíjcyá iyáábeke ímítýú íábájíívemeíki. Áané boonétúhjáa botsíi tsjtyé hallúvú méénuhíjcyámé diityé imítýú téhdure íábájíívemeíki. Ahdúu tsá Jetsóó méénutúne. Muuráhjáa ihdyu tsáneere páñetu iye pájámeíbyé dityée iyámeke cówátsohíjcyádú íívane pámé hallúvuréjuco. ²⁸ Muuráhjáa éjyuúvú Píívyéébe Moitséeúvuke néhdújuco ditye míamúnaa ímítýumé íjcyárómedítýú méménuhíjcyáné páñétúejte llúúvájte ditye íjcyaki. Áronáacáa ihdyu Píívyéébe íñéhdújuco ílli ííne ímítýú méénútúúbeke pícyoone páñétúejpi llúúváabe dibye íjcyaya mújyú cápáyóóvéityuubéréjuco.

8

Jetsóój tééveri béhne pityájcoju íjcyane

¹ Aane íñe meñhijyúvahíjcyánetu éhniíñevu ímí méjtsúcunú páñétúejpi Crijóto mélluuváábé íjcyane. Aabe ícyooca íjcyá Cááni Píívyéébé úníuri níjkyéjiri. ² Aabe téhulle íjcyaya duurúvájá pañétú páñétúétsihdyu Cááníkye máhallúvú piáábó táúmeñhijcyáhi. Tsá míamúnaa méénújari dibye íjcyatúne. Píívyéébere méénújari dííbye.

³ Muuráhjáa míamúnáadítyú páñétúejte llúúvájte íjcyame Píívyéébé úmíwávú iyámeke cówátsohíjcyá tsjtyé imítýuháñé íábájíívemeíki. Ahdúu Crijóto páñétúejpi llúúváabe íjcyánéllii meenu míamúnáama. Áronáacáa tsá dibye diityée méénuhíjcyádú méénutúne. Muuráhjáa ihdyu iye pájámeíbyé pámé imítýuháñéré ímíbájchoki.

⁴ Muuráhjáa ííñújiejpiyé ijcyaca tsá dibye llúúváabe ijcyáityuró tsúúcajáa Moitséeúvuj téeveri Píívyéébe pícyóóné taúhbaju néhdújuco tsaate llúúvájte díbyeke íícúvehíjcyámé íjcyánéllííhye. ⁵ Muuráhjáa diitye lluvájte Píívyéébeke íícúvehíjcyá páñétúeja duurúvaja níjkyéjiri íjcyajádú imyéénújá pañévu. Píívyéébébjáa muurá Moitséeúvuke néehii: “Ímíñeúvú tsáma méenuco éhnée ‘Tsinaíi’ némeíhbaúvú páñétúeja náavevu uke o úújetsóné u ájtyumídu.” Ehdúhjáa Píívyéébe néé Moitséeúvuke. ⁶ Áronáa éhniíñevu ícyooca páñétúétsihyi Jetsóo llúúváabe íjcyaaabe máhallúvú Píívyéébeke piáábó táumeíhijcyáhi. Díbyej téeveríhjáa muurá Píívyéébe mééma béhné pityájcoju meenu tsaimíyé díbyema meíjcyaki.

⁷ Tujkénúhjáa dibye méenúné pityájcoju néhdu meíjcyáneríyé mepájtyetécá tsáhájucó béhné pityájcoju dibye méenúityuróne. ⁸ Tujkénúéné pityájcojúu néhdu míamúnaa ícyahíjcyátúnéllíi béhné pityájcojúrjúco dibye méenune. Muurá íwaajácúháámitu neébe:

Béhné pityájcojúrjúco o méenuíñé tahñéjtema ijraéemuu, jodáámuu, íjcyámema. ⁹ Tsáhájucó o méenúityú diityé íhdé múnáaúvukée Ejíhtó ííñújitu o íjchívyétsócooca diityémá o méenudu néené pityájcoju. Dityée téené pityájcoju néhdu íjcyátúnéllíi diityéké múu íhvejtsódú ó meenúhi. Ehdú o néé Píívyéébe o íjcyaaabe. ¹⁰ Ahdícyane tsíhdyuréjuco néené pityájcoju o méenuíñé ijraéemuma ditye ímíñeúvú téené uwááboju iwáájácúne muhdú tene néhdu íjcyaki. Áijyu ímíááné tahñéjte íjcyámé Piivyéébé ó íjcyááhi. ¹¹ Téijyu tsáhájucó múha óhdivu wáájácútsójcatsíityú pámeere

íhtsútúróméhjímáyé ícyátújtšiméné oke
wáájácúíñéllíhye. ¹² Áámedi o ídáátsóvéne
ílluréjuco diityé imítyú o ábájííveíñe. Aane
tsáhájucó mújyú o ítsáávéityúne.

¹³ Ehdúhjáa Píívyéébe béhné pityájcojúrējuco bóhówajt-
sóné íhdééné pityájcoju pañe meíjcyarómé mepájtyetéi-
tyúrónéllíhye. Aane tsúúca mééma cápáyoovéhi.

9

Níjkyéjiri páñétúeja duurúvaja

¹ Teenée tujkénúéné pityájcoju túkévétsohíjcyá
ííñújiri íjcyané duurúvájá pañétú muhdú dílbyeke
ditye íícúvehíjcyaki. ² Aanéhjáa teeja imyéénúcooca
meenúme míhyóócu mójcohóócú ímichi tétsihvu
Píívyéébeke íícúveki. Tujkénúétsíi méméhjáa ‘ímiátsíi’.
Átsihyíhjáa imíwu nééné peetéihcyú úníuri méétsáwá
hallúrí pááa dílbye íícúve. ³ Ááné bóunáálléríhjáa
íjcyaho wájýamuwávú wátájcámeítsíi mémé ‘Páñétúétsíi
ímiátsíi’. Átsihvúhjáa apáábyéré páñétúejpi llúúváabe
Píívyéébema ihjyúvahíjcyáhi. ⁴ Átsihyíhjáa óórótu
méénúmeíñe wájíi téjji hallúvú ditye Píívyéébeke
idyúúruváne imyéwu cúvaane cóvátsohíjcyáíjji. Ááné
úníuríhjáa cajóónaba imíwu téenere óórótu hálluú,
pañe, méénúmeíba. Áhbá pañéhjáa Píívyéébe taúhbaju
cáátúnúmeíñe newáyuwáacuu, Aróóuvú cuujúí béhjívái,
‘manáa’ némeíñe pááa óóróíhlló pañe íjcyanee, éhdune.
⁵ Áhbá hallúríhjáa níjkyéji múnáajtétsíi níjcyota ‘tétsihyi
Píívyéébe íjcyane’ nééiyóne. Áámútsíi nuwáacyúhjáa
wállúríjúcunúne lliíñévú páñétúejpi llúúváabe iyáábé

tujpácyó pícyohíjcyá míamúnáá imítyú iábájíívemeíki. Aane óví éhdunéré téeneri méihjyúváhi.

⁶ Ehdúhjáa duurúvaja imyéénújá pañévú paíjyuvaré llúúvájte tujkénúéhó pañévú iúcaávéne Píívyéébeke íícúvehíjcyáhi. ⁷ Áánetúhjáa páñétúétsihvu tsané pijcyábá lliíne tsáijyuré páñétúejpi llúúváabere úcaávehíjcyá iyáábé tujpácyoma ímítyuu, tsíjtyé imítyuu, íjcyane iábájíívemeíki. ⁸ Ehdúu méénuhíjcyámé paméváreí Píívyéébema meihjyúvaíñé ímíbaávyétúné hajchóta. Aane méwaajácú Píívyéébé Apííchó túkevéjtsori. ⁹ Muuráhjáa ihdyu Críjto mééma méénuííne náávé iyámeke icyóvájtsóneri panévariyé Píívyéébeke íícúvehíjcyáme. Áronáacáhjáa tsá ditye teene imyéénúneri ímíbaávyéítyuróne. ¹⁰ Muuráhjáa panévare majchóháñé, dooháñé, adóháñé, téiibúwáre méénuhíjcyámé Píívyéébe diityéké néhdújuco. Áhdurée íjpi ityútávaávécooca nítyámeihíjcyámé ímíbaávyeki. Éhdúu méénuhíjcyámé imyéénuhíjcyádú Píívyéébe tééne taúhbaju Críjtoj téeveri icyápáyoácótúné hajchótá ímí diityéké íjtsúcunúki.

¹¹ Aabée Críjto bóhówaáveebe ícyooca páñétúejpi llúúváábe ijcyá tsaímíyé meíjcyaiñé mééma méénuúbe. Aabe ícyooca míamúnáa méénútuja tsaímíyé Píívyéébere méénúné duurúvájá pañétú máhallúvú piáábó táumeihíjcyáhi. ¹² Tééjá pañévúu úcaáveebe páñétúétsihvu. Ároobée tsá llúúvájtee méénuhíjcyádú ténevá pijcyábádú ócájíwuu, cáávaraa, íjcyámeke idsíjívétsómé tujpácyoma úcaávetú téeneri Píívyéébeke íícúveki. Muuráhjáa ihdyu páñetu ítyujpácyóré waagóoobe tsáijyuré pámé hallúvuréjuco téeneri mepájtyeteki. ¹³ Muuráhjáa éíjyúuvú

ímítyúúvémeke ócájimuu, cáávarámuu, íjcyámé tujpácyori wáchíyáhcu híjcyámé ditye ímíjpyeteki. Téhduréhjáa ócájimééwáwúuke icyóvájtsóné ballíjyú íúúrúnúneri wáchíyáhcu híjcyámé ditye íjpi ímíbáávyeki. Áronáacáhjáa tsá diityé imítyú ímíbáávyehíjcyatúne. ¹⁴ Áánetúu ihdyu Críjto ítyujpácyori meke ímíjpyetétsó méimítyutu. Píívyéébé Apííchóo mújyú muhdú íjcyáityúné dííbyeke píáábóneri pájámeíbyé mewájyuri ííné imítyú méénútúroóbe. Áánéllii dííbyé tujpácyó tsúúca meke ímíjpyetétsó ímítyúnéhjitu tsaímíyējuco Píívyéébeke meíícúvéébema meíjcyame mewágóóóvétuki.

¹⁵ Diibyée muurá Jetsocríjtó tsáá béhné pityájcojúrējuco mééma imyéénuki. Muuráhjáa tujkénú Píívyéébe méénúné pityájcojú pañe íjcyámé imítyuháñé téhdure tsúúca ímíbaavyé díbye dsíjíveneri. Áánéllii ícyooca pámeere Píívyéébé tsúúca meke újcume tsaímíyējuco dííbyema meíjcyaiñé díbyeé néhduú. ¹⁶ Muurá múúne medsíjívétúné ihde mécaatúnú métsíméné caatyé újcuíñé úúbálléné waajácuháámí. Aane medsíjívécooca botsii ujcúmé teéne. ¹⁷ Áánetu méi medsíjívétúné hajchótá tsá múha dómájcóityuró tééné waajácuháámí mecaátúnúrónááca. ¹⁸ Ahdúhjáa íívane Jetsocríjtói dsíjívétúné hajchótá Píívyéébe íhdé múnáaúvuma tujkénúéné pityájcoju méénune néhdújuco ditye dííbyeke íícúvehíjcyané iyámeke illííhyánúmé tujpácyori. ¹⁹ Téjyúhjáa Moitséeúvú Píívyéébé taúhbjajúúné úúbállehíjcyáhi. Átsihdyúhjáa obééjámú íhjíné tújpáíhdsiúvú nééne úméhéí níjcautu ipícyoone ócájíwuúmuke, cáávaráwuúmuke,

idsíjívétsómé tujpácyó nújpacýotu icyátáhbóné pañévú iééníyóneri wáchíyáhcuube teene taúhbaju íjcyané waajácuháami. Téhduréhjáa míamúnaake wáchíyáhcuube. ²⁰ Áanemáhjáa neebe diityéke: “Ámúhake íñe tujpácyori ó wáchíyahcú muhdú meíjcyáiñé pityájcoju Píívyéébe mééma méénúné uubálle.” ²¹ Áhduréhjáa duurúvaja wáchíyáhcuube páneere tééjá pañe íjcyánéhjimájuco. ²² Muuráhjáa teene Píívyéébé taúhbaju néé páneere tútávaavéné tujpácyoriyé ímíbájchómeíhíjcyaiñe. Áanéllii tsá míamúnaá imítuyháñe pevénéré ímíbáavyéítyuróne.

Crijto mewájyuri pájámeíñe

²³ Ehdúhjáa iyámeke idsíjívétsómé tujpácyori duurúvaja ímíbáchohíjcyámé tééjá pañévú iúcaávehíjcyia Jetsocríjtóo mééma ítyujpácyori méimítuyú ímíbajchómé dííbyema páñétúétsihvu meúújetéíñe náave. ²⁴ Tsáháa dibye úcaávetú míamúnaa méénúné duurúvájá pañévú méimítuyú ímíbájchoki. Muuráhjáa ihdyu páñétúeja níjkyéjiri íjcyájá pañévúré úcaáveebe máhallúvú Píívyéébema íhhyúvaki. ²⁵ Áronáacáa tsá dibye míamúnáajpi llúúváabe méénuhíjcyádú ténevá pijcyábádú iyámé tujpácyoma páñétúétsihvu úcaávehíjcyatú míamúnaá hallúvú Píívyéébema íhhyúvaki. ²⁶ Muuráhjáa ditye méénuhíjcyádú imyéenuca íñujíi ípívyéévétsihdyu múhdúijyúvájúcooíyó dibye méimítuyú hallúvú dsíjívéne. Áronáacáa iéévé úújetétsihvu ibóhówáavéne tsáneere pájámeííbye pámeí hallúvuréjuco. ²⁷ Téhdure mee míamúnaa tsáneere medsíjívémema Píívyéébe muhdú meícyahíjcyané ímíbájchoóhi. ²⁸ Muuráhjáa Crijto tsáijyuré pájameí

pámé imítuyháñéré íímíbájchoki. Aabe tsiíñe itsáácooca tsáhájucó téénevu tsááityúne. Tsáiibye tsaímíyé dííbyeke téhmehíjcyámeke itsájtyeki.

10

¹ Muuráhjáa Moitséeúvuj tééveri Píívyéébe ájcúné taúhbaju Jetsocríjtó méema méénúíñe náávéré. Áánélliihyéé ténevá pijcyábádú iyámeke illííhyánúmedi Píívyéébeke ditye íícúvehíjcyárónáa tsá ditye íímíbáavyehíjcyatúne. ² Muuráhjáa tehdu tsáneere imyéénúneri tsúuca íímíbáavyeca tsáhájucó tsiíñe ditye tehdu méénuhíjcyáityuróne. Áácáa diityé hallúri tsáhájucó íiná íjcyáityuróne. ³ Árónáacáhjáa ténevá pijcyábádú íhyallúvú iyámeke idsíjívétsohíjcyánéllii waajácuhíjcyámé íimityúmé íjcyane. ⁴ Árónáa tsá ócájimuu, cáávarámmuu, íjcyámé tujpácýó méimityú íímíbájchóityuróne.

⁵ Muuráhjáa Críjto ííñujívú itsáácooca néé Píívyéébeke: Míamúnaa íimityú hallúvú iyámeke illííhyánúmedi uke íícúveróné diityéké tsá íímíbáavyétsotúne. Áánéllii íñe oke míamúnáájpidívú ú ípívyéévetsó o dsíjíveneri botsíi diityéké o íímíbájchoki. ⁶ Muurá íimityuháñé íímíbáavyéro ditye iyámeke cóvátsohíjcyaróné tsá diityéké píáábotúne. ⁷ Áánéllii uke o nééhíi: “Áánu oo, Tápiivyéébej. Óvíi muhdú óhdityu díwaajácúháámitu tene cáátuvádú u ímilédú ó íjcyáhi.”

Ehdúhjáa Críjto néé Píívyéébeke ííñujívú itsáácooca.

⁸ Tujkénúhjáa neebe míamúnaa Píívyéébé taúhbaju néhdújúcooro iyámedi dííbyeke íícúveróné diityéké íímíbáavyétsotúne. Áhduréhjáa neebe tsíñéhjiri

ditye íícúveroné diityéké ímíbáavyétsotúne. ⁹ Ááné boonétúhjáa tsiíne neébe: “Áánu oo, Tápiivyéébej. Óvíi muhdú u ímillédú ó ijcyáhi.” Ehdúhjáa Jetsocríjtó iñéene íhdéené pityájcoju tsíhdyuréjuco cápáyoacóne. ¹⁰ Aabée Píivyéébe ímillédújuco mewájyuri tsáneere pájámeíñé pámé hallúvuréjuco. Ehdúu dibye dsíjívénej tééveri Píivyéébe méimítyuháñé tsúúca ímíbajchóné tsá máhallúrí íjcyájúcootúne.

¹¹ Áánetúu éjyuuúvú íhdéené taúhbaju néhdújuco llúuvájte pájyuvaré Píivyéébeke iyámedi íícúvehíjcyáne. Áronée tsá múijyú míamúnáá imítyuháñé ímíbajchóityuróne. ¹² Áánéllíihyéhjáa Jetsocríjtó mewájyuri tsáneere idsíjívéné boone Cááni Píivyéébé úniúvú ávyéjuutéhi. ¹³ Aabe tétsihdyu téhmehíjcyá Píivyéébe dííbyema ímunáake táhjaíñe. ¹⁴ Muuráhjáa tsáneere dsíjívéebe pámeere dííbyeke mecáhcujsómé téenej tééveri Píivyéébema méimíbáavyeki. ¹⁵ Aanéhjáa éhniíñevu Píivyéébe Íapííchoj tééveri méhdivu bóhówájtsóobe néehíí:

¹⁶ Ícyooca tsíhdyuréjuco néené pityájcoju diityémá o méénuíñé ditye ímíñeúvú téené uwaáboju iwáájácúne ímiáané ímílléne muhdú tene néhdu íjcyaki.

¹⁷ Áhdure tsiíne neébe:

Diityé imítyuháñé o ábájívéné tsáhájuco múijyú o ítsáávéityúne.

Ehdu muurá Píivyéébe méhdivu bóhówájtsó Íapííchoj tééveri. ¹⁸ Áánéllíi tsáhájuco dííbyeke méimítyú hallúvú tsíeménéhjiri méíícúvéityú tsúúcajáa mééma dibye teene ímíbajchóné ábájívéjúcoónéllííhye.

Tsaímíyé Píívyéébema meíjcyáne

¹⁹ Ámuúha táñahbému, icyooca tsúuca mépiivyété paméváre Píívyéébema meíhjuváne íínerí núhnévetúmé Jetsocríjtóo dsíjívénej téeveri. ²⁰ Teenée nééiyóné dibye dsíjívéné tujkéveri duurúvájá pañétú tsátsii pañétúétsíí watajco wájyamuwa dóchéreevé wajítahnécu. Ehdúu mééma ímíbájchoobe íícúbáhrámeíneri téenej téeveri Píívyéébema ímí meíjcyaki. ²¹ Aabe Jetsóo pañétúejpi méhlluuváábé Píívyéébeéjté meíjcyámé avyéjuube íhtsútuúbe. ²² Áánéllii metsu ímiááméré meíjcyáne ímíñeúvú dífbyeke mecáhcújtso tsaímíyé Píívyéébema meíjcyaki. Muuráhjáa tsúuca páneere méimítyuháñé mééma ímíbájchoobe idsíjíveneri. Ehdúu meke ímíbájchoobe Píívyéébé Apííchoj téeveri. ²³ Ahdícyane óvíi ímíñeúvú méúraavyé tsaímíyé Píívyéébema meíjcyaiñé mééma dibye méenujító. Muurá Píívyéébe páneere méenuú muhdú íñéhijcyádu. ²⁴ Áánéllii metsu keená ímiááné íjcyanéréjuco meméénuhíjcyaki. Métsu ímiááné mewájyújcatsíñe panévatúré mepíáábójcatsíki. ²⁵ Tsá tsaate méhdityu ícyahíjcyádú pihcyáávevu tsáátuméréjuco meíjcyáítyuróne. Métsu metsápítsójcatsíñe pájyuváre mepíhcyáávehíjcyaki. Muurá méwaajácú lléváhréjuco tsiíñe Máavyéjuube Jetsocríjtó tsááiñe.

²⁶ Muurá tsúuca ímiájító meúraavyéjúcoorómé meímílléduré ímityúné meméénuhíjcyámé tsá múhduú meímíbaávyéítyuróne. ²⁷ Tehdu néemeke Píívyéébe waagóo dífbyeke icyáhcujsóné ímíllétúmeke íícúbáhráíñé cuujúwá ávyétá íhnáho péétécunúwá pañévu. ²⁸ Muuráhjáa éíjyuúvú Moitsééúvuj téeveri

dibye ájcúné taúhbaju néhdu tsaate icyahijcyátúmé hallúvú mítyétsíuba, pápihchúúmeváuba, úúbálléhajchíí tsúuca dsíjívétsohijcyámé ídáátsóvetúmére. ²⁹ Aanéjííva awáá muurá éhniíñevu ícúbáhrámeímye Íllí mewájuryi ítyujpácýó wáágoóné icyáhcútsótúne díbyé Apííchó meke píáábóneri úúhívatéhijcyáme. ³⁰ Muurá Píívyéébe néehíí: “Ooréi ó ícúbáhraá ámúhá hallútú ímityúné ámúhake méénúmeke.” Téhdure tsiíñe neébe: “Tahñéjteke ímityúné méénúmema teene ó ímíbájchoóhi.” ³¹ Muurá ápíchó teene Píívyéébe mééma ímíbájchoíñe.

³² Áánéllíi máábájíívedí muhdúhjáa Críjtoke ámuha mecáhcújtsótujkénúcooca ámuha meícúbáhrámeíyonéhjí maábúcuhiijcyáne. ³³ Muuráhjáa ámúhadi tsaatédí tsijtye nehníwu iúúhívaténe míamúnááj píñevú ícúbáhrahijcyáhi. Áhdurée tsíjtyeke ditye méénúneri ámuha méídáátsóvehijcyáhi. ³⁴ Dityée cúvéhoojánúmedi ámuha méídáátsóvehijcyáhi. Ámúhá tsíeménée ditye dójtúcúrónáa íllure ámuha méimíjyuhíjcyá níjkyéjiri ímiátsíí ííne ímíjyaú mújyú níjkéváityúné ámuha meíjcyaiñé mewáájácúnema. ³⁵ Áánéllíi Críjtoke ámuha mecáhcújtsónetu méíhvetédíñe. Muurá díbyeke ámuha mecáhcujtsóné ímí ámúhama níjkévaáhi. ³⁶ Áánéllíi múu ícúbáhrámeíyonéhjí panévaré íáábúcuñe Píívyéébe ímillédú ijcyá meke dibye néhijcyádú tsaímíyéjuco díbyema ámuha meíjcyaki. ³⁷ Muurá díbyé waajácúháámitu Críjtodítýú nééneé:

Lléváhréjuco dibye tsiíñe tsááiñe. ³⁸ Ahdícyane díbyeke cáhcújtsómeke ímí tehjújuco o íjtsúcunúmé

pájtyéteehi. Áánetu dífbyeke cáhcujtsójucooromé tsiíñe ímítyúnejcúvú óómímyeke tsá ímí o íjtsúcunúityúne.

Ehdu néene Píivyéébe waajácúháámitu. ³⁹ Áánéllii tsá tsiíñe ímítyúnejcúvú meóómíjyúcoóityú tsaate ímiááné cáhcújtsotúme wágóóóveímyé méénuhíjcyádu. Muurá ihdyu ímiááné dífbyeke mecáhcujtsómé mepájtyéteehi.

11

Cahcújtso

¹ Muurá ímiááné Píivyéébeke mecáhcujtsómé méwaa-jácú muhdú íñehdu mééma dibye méénuíñe teenéi maáj-tyúmítúrónáaaca. ² Tehdúhjáa méíhdé múnáaúvudítýú tsaate ímí dífbyeke cáhcújtsómeke ímí íjtsúcunúúbe.

³ Ahdu muurá íñe páneere múhdúné tsíeménéhjáa dibye meííténáa ípívyéjtsóturóné mecáhcujtsó ímiááné dibye ípívyéjtsóné pevétsihdyuré íllure íhjuváveri.

⁴ Abééhjáa muurá ímí Píivyéébeke icyáhcújtsónéllii íñahbe Caíí ehnííñevu tsáímíyé dífbyeke ícúvehíjcyáhi. Aanéhjáa ímí Píivyéébe íjtsúcunúne dífbyeke dilló ímiáábedi. Ehdúhjáa ímí Abéé cáhcújtsónéllii icyoocápi dífbyeke méítsáávehíjcyá tehdu mecáhcújtsómeke Píivyéébe téhdure ímí íjtsúcunúki.

⁵ Áhduréhjáa Enóó ímí cáhcújtsónéllii dsíjívétúúbekéré dibye újcúúbeke tsáhájuco múha ájtyúmítúne. Áábedítýú Píivyéébe néé ímíhyeváa dibye icyahíjcyáné dibye ímil-lédu. ⁶ Tsá muurá Píivyéébe ímí íjtsúcunútú dífbyeke cáhcújtsótúmeke. Áánéllii ihdyu dífbyema tsáímíyé menáhbévájcatsíñe meímílléhajchíí mecáhcujtsó ímiááné

dibye íjcyane. Áijyu meke píááboobe dífbyedi met-súúrámeímyeke.

⁷ Téhduréhjáa Noéé ímí cáhcujtsóhi. Áánéllihyéhjáa Píívyéébe nújpacyo icyáájávétsoíñé dífbyeke nééne cáhcújtsoobe tsáijyúubáreí tehdíivane ájtyúmitúroobe. Áánemáhjáa míínécoba méénuube téémiri ítsíímema ipájtyeteki. Ehdúhjáa icyáhcujtsódú íjcyabe pájtyeténáa tsijtye míamúnaa ícúbáhrámeíhi. Áábekéhjáa ímí Píívyéébe íjtsúcunú dibye ímí dífbyeke cáhcújtsónéllíhye.

⁸ Téhduréhjáa Aavaráá ímí cáhcujtsóhi. Muuráhjáa Píívyéébe kíá dífbyé iíñújí íjcyáfhullévú dífbyeke wállóónéllí iwáájácútúróhullévú peebe dífbyeke icyáhcújtsónema. ⁹ Aabéhjáa úújeté Píívyéébe dífbyeke iíñhdújuco ájcúné iíñújivu. Áronáacáhjáa ihdyu tétsii ícyahíjcyabe éhne múúne ullé múnaa íjcyadu nújuwáaneríye. Téhduréhjáa Itsáamútsí íllí Jacóóboma nújuwáaneríyé ícyahíjcyá tééné pityájcójú pañéré íjcyánéllíhye. ¹⁰ Ehdúhjáa Aavaráá ícyahíjcyabe ítsohíjcyá múijyú muhdú íjcyáítyucóómí páñetu Píívyéébere méénúcoomívú iúújetéíñe.

¹¹ Téhduréhjáa mewa Tsáára ímí icyáhcújtsónéllí tsíímavá ajchíbá íjcyalle kéémelléjuco íjcyárolle. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe ímiáané dille tsíímávaíñé nééne icyáhcújtsónéllí tsíímavalle. ¹² Ehdúhjáa ávyeta kéémemútsíjyuco íjcyáromútsí tsáápíwúuke tsíímaváábedítyú mítyane míamúnaa líyaaté mícúruma néwayúúhá íjcyadu eevératu.

¹³ Aaméhjáa pámeere dsíjívé Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyame Píívyéébéé díityéké nénehji ájtyúmitúmére. Áronáacáhjáa ihdyu cáhcujtsómé

ímiááné diityéké iñehijcyádú dibye diityémá méénuíñé dibyéi méénútúrónááca. Aaméhjáa nehíjcyá ííñújiri ullé munaáre íjcyane. ¹⁴ Ehdúhjáa ditye néénetu méwaajácú tsiiji ííñuji ditye ítsohíjcyáné tééjiri botsíi ííné imíjyaú íjcyáíji. ¹⁵ Muuráhjáa tsáháturo muhdú tene néétu tsiíñe ditye ííñújí ítsáávéne óómíiyóne. ¹⁶ Áronáacáhjáa ihdyu ávyeta imíllémé éhniíñevu ímí ditye íjcyáíñé ííñújí Píívyéébe níjkyejívú diityémá méénuji íáptyumíne. Áánéllíihyéhjáa tsá Píívyéébe núcójpátsó íjtsúcunútú diityé Piivyéébe íjcyane.

¹⁷⁻¹⁸ Tsáijyúhjáa muurá Aavaráake ílli Itsáadítyú neébe: “Daachi Itsáadítyú líiyaatémé íjcyáá páñétúejte díjtsiménémúhaábe.” Ehdúhjáa Píívyéébe iñéeróóbedi Aavaráake waajácullé dibye idsíjívétsóne icyóvájtsóóbedi dííbyeke ííícúveki. Ahdújucóhjáa dibye méénújúcooróné dííbyeke ímiááné icyáhcújtsónéllíihye. ¹⁹ ímiááné cáhcújtsóobe Píívyéébe íhtsútuube dsíjívémeke tsiíñe bóhiítsóne. Áánéllíihyéhjáa íjtsúcunúúbé tsúúca íllíkye dibye lííhyánúúbeke Píívyéébe tsiíñe bóhíhtsóuvúdu.

²⁰ Áhduréhjáa Itsáá cáhcujtsó íllímutsi Jacóóboo, Et-sáóoo, íjcyámútsí hallúvú píáábó Píívyéébeke dibye táúmeídyú diityétsikye dibye píááboíñe.

²¹ Áhduréhjáa Jacóóbó cáhcujtsó íááchimútsí Jotséé hájchimútsí hallúvú píáábó dibye táúmeídyú Píívyéébe píááboíñe. Aabéhjáa ídátsó dsíjívéríjyucó íjcyaaabe ícyu-ujúityu icyátóroóvéne Píívyéébeke duurúvahíjcyáhi.

²² Áhduréhjáa diibye íaachi Jotséé ímí icyáhcújtsónéllíi idsíjívéíñé ihde néé ihyájkímú ijraéémuke Píívyéébe diityéké íjchívyétsoíñé Ejíhtó múnáá hójtsí pañétu. Téh-

duréhjáa neebe diityéké ditye tétsihdyu ipyéécooca dííbyé bajcúné téené iñújuvu iúújeíñútuki.

²³ Áhduréhjáa Moitséj caanímútsí ímí Píívyéébeke icyáhcújtsónéllii tsá íllityétú téené iñújí avyéjuube diityej tsíímé wapímúj tsííméwuúmudívú dsíjívétsótsóneri. Aamútsíhjáa diibye Moitséé imíwu néébéwúuke itsíímáváábeke páátanú pápihchúú nuhbává hajchóta.

²⁴ Aabéhjáa icyéémévéne téhdure ímí Píívyéébeke icyáhcújtsónéllii tsá ímíllétú teene Ejíhtó avyéjúúbé ajuúwá hájchidi idíllómeíñé diityémá ímí ijcyáiyónááaca.

²⁵ Imílleebéhjáa ihdyu imúnaa ijraémú Píívyéébeéjté ijcyame ídátso ícúbáhrámeíhíjcyáromemáyé ijcyane. Tsáháhjáa dibye ímíllétú íñe íñújíene ímityúné múhajchótá dííbyeke ímíjyúúvétsóíñeríjííva ijcyáiyóne. ²⁶ Waajácuubéhjáa imúnáama íjcyabe ícúbáhrámeiyónáa nihñéétsihvuré Críjtoma tsaimiyéjuco ijcyaiñé Ejíhtó iñújí avyéjuri ímí ijcyáiyóne ehniñevu.

²⁷ Aabéhjáa Píívyéébeke íajtyúmítúróobeke ímí icyáhcújtsóóbedívú icyátsípáávéne ijchívyé téené iñújí avyéjuube dííbyedívú cáyobáávatéróneri íllityétuubére.

²⁸ Aanéhjáa ímiáané icyáhcújtsónéllii ihyájkímuke neebe ditye obééjámuke illífhyanúmé tujpáciori ihjyáháñé llehówáané iwáchíyáhcu níjkyéji múnáájpye Píívyéébe wálloobe Ejíhto múnáaj tsíímé amíajtéké dsíjívétsóíñetu diityej tsíímé ipájtyeteki.

²⁹ Aaméhjáa idyé ímí icyáhcújtsónéllii tsaimiyé Tújpáñe Móóá pajtyé nújpacyo dówáávéjítori. Áame déjutúhjáa diitye Ejíhto múnáa pééromé hallúvú nújpacyo wátáhaavémé májcanúhi.

³⁰ Áhduréhjáa ímí icyáhcujsónéllii Píívyéébe néhdújuco ditye Jericóó hallúrí pápajtsi péhíjcyánéj piínévú 7 coojívatu técoomí mijco cáhvyabáne.

³¹ Áhduréhjáa Raáá nahtsíwamééwá ijcyárolle ímí icyáhcujsónéllii tsaate diityédítýú técoomí wáájavu péémeke tsaímíyé ihjývú waatsúcúpejtsóhi. Áánélliihyéhjáa muurá técoomí múnaa icyáhcujsótúné níjcaúvú úújetémé dsíjívemedítýú pájtyetélle.

³² Áánetu ijcyarómé tsijtye téhduréhjáa ímí Píívyéébeke cáhcújtsómedítýú o úúbálléiyómé Jedeóoo, Baráaa, Tsajtsóoo, Jetéee, Dabíii, Tsamoéee, ijcyame. Áhduréhjáa tsijtye Píívyéébé ihjýú uubálle múnaa ímí cáhcujtsóhi. ³³ Ehdúhjáa ímí Píívyéébeke ditye cáhcújtsónéllii panévatúré díbye píaabómé tsaate tsíjtye múnáá iñújíné caavacuhíjcyáhi. Aaméhjáa tsaímíyé túkévétsócatsíhijcyáhi. Tsáijyúhjáa tsaatéké bájú oohímíyé dóóiyómeke pájtyetétsoóbe.

³⁴ Áánetúhjáa tsaatéké cúújúwá pañévú ditye wájójcórómeke pájtyetétsoóbe. Tsaatéhjáa pátyetéhijcyá niitsúmuri ditye lííhyánúiyónetu. Áhduréhjáa

íhnháóóturómé ímunáake táhjáhíjcyá dífbyere Píívyéébe píáábóneri. ³⁵ Áhduréhjáa tsaate

walléemú ímí dífbyeke cáhcújtsónéllii íitsiime dsíjíverómé tsiíne bóhíhíjcyáhi. Áánetúhjáa tsijtye Píívyéébeke icyáhcujsóné íhvéjtsótúné hallútú íícúbáhrámeke dsíjívétsohíjcyáme. Ehdúhjáa

wájuumeítýúméré dsíjívéhíjcyá dsíjíverómé Píívyéébema ímí íjcyaiñé icyáhcujsónéllííhye. ³⁶ Áhduréhjáa

tsíjtyeke tééné hallútú íícúbáhrámeke úwáñehííñeri íchíjchúmeke cuvéhoojánuhíjcyáme. ³⁷ Tsaatékéhjáa

dsíjívétsohíjcyámé néwayúúnevu iáámúneri. Tsíjtyekéhjáa tsahtúnéhjí wáchérécohíjcyáme. Áánetúhjáa tsíjtyeke ditye cáhcújtsónetu ibóíjcyúróne dsíjívétsohíjcyámé niítsúmuri. Áánetúhjáa tsaate ídátso íínéúbamá íjcyatúmé úlleméré pehíjcyá obééjámuu, cáávarámuu, íjcyámé miíhénevu íbíjívánéhjíma ícúbáhrámeímyére. ³⁸ Ehdúhjáa ídátso íínéubará píívyétúné iíñújiri, cámeéhbaúneri, pevétsihjírí, páhejújí pañe cúwaméré pehíjcyá Píívyéébeke cáhcújtsotúmé diityéké cáávájúcoótúnetu.

³⁹ Ehdúhjáa mítyame ímí Píívyéébeke cáhcújtsómeke ímí tehdújuco díbye íjtsúcunúrómé tsáhái újcutú diityéké íájcuíñé díbye nééneé. ⁴⁰ Muurá imíllebe tsaíjyúi meke téénevu íajcune tsaímíyé díbyema meíjcyaki.

12

Jetsóope ícyahíjcyádú meíjcyáiyóne

¹ Aane tsúuca méwaajácú méíhdé múnáaúvúhjáa íhnáhóóróné pañe tsaímíyé Píívyéébeke úráávyehíjcyáne. Ahdu metsu panévare meke mújtátsóíyonéhjí meíhvéjtsóne tsaímíyé óóchévetúmeré díbyeke meúráávyeki. ² Muuráhjáa tsúuca Jetsóó mééma ímíbjachó tsaímíyé díbyema meíjcyáiñé núcojpiítsó páwachékevu idsíjíveneri. Áronée muurá tsá díbye núcojpiíletú bóónétu ííne ímíjyáú Píívyéébema íávyéjuutéíne iwáájácúnema. Áábeke ihdyu metsu ímíñéúvú mecáhcújtsóne díbyéé ícyahíjcyádú meíjcyaki.

³ Cáhawáá méjtsúcunu muhdúhjáa díbye míamúnáake iwájyúne ímítyúmé hójtsí pañévú íhvéjtsámeíbyedi ditye ícúbahráne. Aane múu íítsáávéne íhvéjtsotúmé

tsaímíyé dífbyeke úraavyéhi. ⁴ Tsáhái muurá ámuha ímítyúnéhjiri meícúbáhrámeíñe medsíjívétúne. ⁵ ¿A tsá ámuha meítsáávetú muhdú Píívyéébe íítsiime meíjcyáneke úwaabóne? Muurá íwaajácúháámitu neébe:

Tsá múu, Lli, múhdurá íjtsúcunútú Díavyéjuube o íjcyaaabe uke o túkévejsóne. ⁶ Muurá áátsiime íjcyáneke íhnáhó ó úwaabó diityéké o wájýúnema.

Ehdu muurá Píívyéébe néehíí. ⁷ Ahdícyane oví ímiááméré meíjcyáne máaabúcu híjcyá éhne múúne méétsíimeke meúwaabódú meke dibye úwaabóne. ¿Mityá íjcyámé tsaate íítsíimeke úwáábotúme? Pámeere muurá méétsíimeke meúwaabó mewájýúnema.

⁸ Muurá Píívyéébe méétsíimeke meúwaabódú meke úwáábótúhajchíí tsá dífbyej tsíímé meíjcyatúne. Aame meíjcyá ídátsó cáánivatúme íjcyadu. ⁹ Muurá tsíímene meíjcyácooca méécáánimútsí meke úwaabóné melleebó diityétsikye mewájýúnema. Aanéjííva ¿íveekí tsá Méécááni Píívyéébeke mecáhcújtsóityú awáá muhdú meíjcyáityúme dífbyema meíjcyáíñéllí meke dibye úwáábohíjcyáne? ¹⁰ Muurá méécáánimu meke úwáábohíjcyá wahájchotaré ííñújí hallurí ímí meíjcyaki. Áánetu Píívyéébe meke úwaabóné éhnííñevu meke píaabó dibye íjcyadu ímiáámé meíjcyaki. ¹¹ Muurá íhnáhó meke ditye úwaabóné ávyé meke pájtyene múhdurá téijyu méíjtsúcunúhi. Árónáa téénetu meíllíjkívyéne bóónétu tsaímíyéjuco meíjcyane.

Píívyéébeke éhdíivállémé hallurí ápíchó nééneé

¹² Áánéllíí imíchi meíjcyá tsaímíyé Píívyéébeke ámuha meúraávyeki. ¹³ Métsúúraméí tsaímíyé dífbyeke ámuha

meúraávyéiyóneri tsijtye ámuhákye ííténe íímíbáávye ímí tsaméhjí ámuha dílbyeke meúraávyeki.

¹⁴ Aame pamévamáyé ímiááméré meijcyá ímityúné dáríívécatsítýúme. Muurá ímiáámé meijcyátúhachíí tsá múijyú Píívyéébema meijcyáitýúne. ¹⁵ Áánéllii panéváré ímityúnéhjitu météhmemeí ámuhákye dibye ipíááboki. Tsá múu tsijtyeke tútávajtsotú éhne múúne námijtya meke tútávajtsódu. ¹⁶ Ihdícýáméhjima médómácójcatsídíñe. Tsá múu íhvéjtsotú ímí Píívyéébema ámuha meijcyáiyóné éhnéhjáa Etsaóó ámíaaabe piáábó iújcúiyóné íbonéébedívú dójtúcútsámeidy. ¹⁷ Muurá ámuha méwaajácú dibyéhjáa újcúiyóné piáábó íñahbe újcúné boonéréjuco téénevu cáání éllevu péeroobe ílluréjuco báñúmeíñe. Ááneríhjáa ávyetá íhnáhó támeíyoobe tsáhájucó újcutúne. Ahdu ámuhákye tene ipájtyetu ímíñeúvú météhmemeí.

¹⁸ Muuráhjáa méíhdé múnáaúvuma ‘Tsináí’ némeíhbaúvú Píívyéébe íhgyúváijyu tétsii íjyunúnáa cúújuwa peetéacunúhi. Áhduréhjáa apííchówu kíjyébama níjyaba íjcyané tujkéveri ííñuji vaaúmeíhi. ¹⁹ Áijyúhjáa lleebómé Píívyéébe diityémá íhgyúvané tujkéveri rojrócó íhgyuváne. Ááneríhjáa íllityéne néeme éhnííñevu dibye íhgyúvátuki. ²⁰ Íhdétújucóhjáa muurá dibye téénetu nééneé: “Tsaate íhdícýame iyáábéuba íñe cámehbáú túváameke néwayúneri, hójtsívari, médsíjívétso.” Ehdúhjáa íhdétújuco Píívyéébe néene apíchó íjtsúcunúnéllii mítyane íllityémé téijyu diityémá dibye íhgyúváne. ²¹ Diibyéhjáa Moitséeúvú íjcyároobe téijyu muhdú tene pájtyene íajtyúmíne néehíí: “Muhdú íhya o íllityéneri ó uuvécunúhi.” Ehdúhjáa diityéké tene pájtyedu néene muurá tsá ámuhákye pájtyetúne.

²² Áronáa ihdyu tsá ámuha Píívyéébedi meíllityéjú-cootúne. Muurá mítyame níjkyéji múnaa ámúhakye náhbenúme ámuha méúújetéjucóó páñétúétsihvu Tsióó caméhbaúvú dííbye cóómí Jerotsarée níjkyéjiri íjcyá-coomívu. Áánéllii ámuha tsúuca mépiivyété dííbyema meíhjuváne. ²³ Aame ámuha pámeere íhdéejte cahcújtso múnáaúvuma téhullétú ámuha mémeháñé tsúuca cáátuvámé ímí méijcyá Píívyéébema muhdú meícyahíjcyané pámeemáyé ímíbájchóííbyema. ²⁴ Áhdure tsúuca ámuha Jetsóoma ímí méijcyá ítyujpácýóo iwáágóóneri mééma béhné pityájcojuréjuco méénúúbema. Tsáháa dibye pevénéré ítyujpácýó iwáágóóne dsíjívétú Abéeúvúhjáa dsíjívédu. Muuráhjáa ihdyu dibye ítyujpácýó waágóónej tééveri Píívyéébe meke ímíbájchóhi.

²⁵ Áánéllii tsá múu táhjáletú dibye meke iwájýúne úwaabóne. Éíjyuúvúhjáa muurá Moitséeúvuj tééveri dibye úwaabóné lléébohíjcyatúme ícúbáhrámeihijcyá téené déjúcotu. Aanéjii muurá dííbyere níjkyéjiri íjcyaaabe meke úwaabóné melléébótúhajchíí téhdure meke ícúbáhráiíbye. ²⁶ Muuráhjáa ‘Tsinaíí’ némeíhbaúvú diibye Moitséeúvuma dibye íhjuváiijyu ííñuji ávyétá íhnáhó vaaúmeíñetu neébe: “Tsiíñéi ávyétá íhnáhó ííñuji ó vaaúmeíchoó páneere iévéhóówari íjcyánéhjimájucó.” ²⁷ Ehdúhjáa neebe páneere ípyée ípívyéjtsóné tsíeméné níjkévaíñe. Áánetu ihdyu tsane coévaá múijyú muhdú íjcyáityúne. ²⁸ Áánevuú tsúuca meke ájcuube íavyéjuvu muhdú méijcyáityúme dííbyema méijcyaki. Áánéllii metsu dibye ímillédú méijcyáne dííbyeke dúúrúvaméré metéhdújtsoki. ²⁹ Muurá íhtsútuube Mépiivyéébe íjcyaaabe ímítyúmeke waagóó éhne múúne cúújuwa tsíeméné áíucúdu.

13

Píivýéebema ímí meíjcyáiyóne

¹ Ahdícýane tsáma ámuha cahcújtso múnáa meíjcyame mewájyújcatsíñé méíhvéjtsodíñe. ² Máábájíívedí tsaímíyé ámúhá aahíve múnáake ámuha mewáátsúcúpétsohíjcyáne. Muuráhjáa ehdu íaahíve múnáake wáátsúcu híjcyámé wáájácúratúné níjkyéji múnáake íícúvehíjcyáhi.

³ Áánéllii cúvéhóójari íjcyámeke mépiáábohíjcyá diityémá ámuha meíjcyáiyódúré meíjtsúcunúmeíñema. Áhdure múu ídáátsové ícúbáhrámeíhíjcyámedi téhdure ámuha diityédúré meíjcyane meíjtsúcunúmeíñema.

⁴ Téhdure ámuha metáábávájcatsímyema múu wájyújcatsíhi. Tsá múu íhdícýáméhjíma dómácójcatsítyúne. Muurá tehdu néemema Píivýéébe íhnáhoóíñé teene ímíbajchóne.

⁵ Áhdure tsá múu mítyane ídsíídsíváiyóneri íhjáycunútúne. Muhdú íjcyane múu ímí íjtsúcunú tehjújuco. Muurá Píivýéébe néehíí: “Oke cáhcújtsómeke tsá o íhvéjtsóityúne. Aame tsá íínerí báníumeíityúne.”

⁶ Áánéllii muurá dífbyedívú mecátsípáávéne íínerí áábímyeityúmé ménehíjcyáhi:

Píivýéébe tápiááboobe íjcyánéllii tsá o íllityétú míamúnáa óhdi ícúbáhráiyóneri.

⁷ Ahdícýane tsáma máábájíívedí muhdúhjáa tujkénú Píivýéébé íhjúy ámuhákye úwaabómé ícúbáhrámeíyóné pañe tsaímíyé dífbyeke úráávyehíjcyáne. Ahdu tsaímíyé dífbyeke mécahcújtso.

⁸ Tsá muurá Jetsocríjtó múijyú tsíhdyuréjuco íjcyatúne. Íjcyadúré diibye pajyuváre. ⁹ Áánéllii máállítsámeídí tsíhdyuhjír é úwáábohíjcyámedívu. Muurá Píivýéébere

meke iwáýyúne tsípátsohíjcyá tsaímíyé dífbyeke meúraávyeki. Tsá muurá meke dibye éhnííñevu píáábóityuró téene tájpíjyuco meíjcyáiyóné tsane majcho maáwahíjcyámeke. Ehdu méénuhíjcyarómé íllure báníumeíhi.

¹⁰ Áánetúu ihdyu Críjto mewáýyuri pájámeí ííné imíjyaú Píívyéébema meíjcyaki. Muuráhjáa duurúvájá pañévu dífbyeke íícúvéneri tsúúrameíhíjcyarómé tsá ímí dífbyema íjcyatúne.

¹¹ Muuráhjáa pañétúejpi llúúváábe iyámé tujpácyoma tééjá pañévu pañétúétsihvu úcáávehíjcyá íimítyuu, tsíjtyé imítyuu, íjcyane íimíbáávyeki. Ehdúhjáa imyéénúne diitye iyámeke tsiéllevu itsájtyéne cóvátsohíjcyáme.

¹² Ahdúhjáa muurá Jetsóoke cóómítyu tsiéllevu itsájtyéébedi íícúbáhráne dsíjívetsómé ítyujpácyó wágóóóvéneri pámeere míamúnáá imítyuháñé íimíbáávyeki.

¹³ Áánéllii óvíjyacóóné tsíjjtóríyé úwáábómeíñé meúraávyehíjcyáne. Métsu Jetsóokéréjuco meúraávyé tsijtye meke dífbyekée itsárllehíjcyádú tsárlíleróné pañe.

¹⁴ Tsá ííñújiri meíjcyatú paíjyuvaré muhdú íjcyáityúme. Píívyéébe ihdyu meke újcúcooca botsíi dífbyema méjcyaaá muhdú íjcyáityúmeréjuco.

¹⁵ Áánéllii metsu Jetsocríjtoj téeveri dífbyeke medúúrúváne dífbyé uwááboju tsíjtyeke meúúbálleneri dífbyeke meíícúveki.

¹⁶ Ahdícyane méíhvéjtsodí ámuha tsíeménetu tsíjtyeke mepíáábohíjcyáne. Ehdu meméénune ímí íjtsúcunúúbe.

¹⁷ Áhdure idyé múu ámúhá túkevjtsojtéké íávyejúúlléne lleebó ditye ámúhake úwaabóne. Muurá Píívyéébeke úúballeímyé muhdú imyéénuhíjcyáne. Áánéllii panévatúré ímíááméré meíjcyá diityéké ámuha mekímóvéjtsótuki. Ímityúné ámuha medárlívémeíhahjchíi

tsá íínetú ámúhakye tene píáábóityúne.

¹⁸ Muurá ícyooca muha ímí tsaííbuwáré meíjcyámeke Píívyéébe ímí íjtsúcunúhi. Áánéllii múúhá hallúvú píáábó métáuméí ehdícyárónéhjí pañe ímí muha meíjcyaki.
¹⁹ Ímichi táhallúvú métáuméí íícúí ámúhadívú o úújetéki.

Dibye pítajcóné

²⁰ Ahdícyane ovíi Píívyéébe Máavyéjuubée Jetsocríjtó obééjámú tehmeébedú néébe dsííjívéébeke tsiíñe bóhíitsoobe ámúhakye ímíbajchóhi. Muuráhjáa Jetsocríjtó ítyujpácýó iwáágóóneri mééma béhné pityájcoju meenú múijyú níjkéváityúne. ²¹ Áábej tééveri ihdyu óvíi meke túkévéjtsoobe muhdú dibye ímillédú meíjcyaki. Áánéllii metsu Jetsocríjtóke maávyéjútso múijyú níjkéváityúne.

²² Ámuúha táñahbému, íllu íñe íhyaamí pañe ámúhakye o túkévejtsoné tsáma tsaríyóné pañe mellébo.
²³ Téhdure ámúhakye ó úúballé ménahbe Timotéó tsúuca cúvéhóójatu íjchivyéne. Aabe óhdivu íícúí wátsíhahjí dífbyema muhcsi ámúhakye máaahívéteéhi.

²⁴ Téhdure ámúhakye ó úúballé Itáaría íiñújí múnáa ámúhakye dúúruváne. Téhdure idyé ámúhá túkevéjtso-jtémá pámeere cahcújtso múnáake ó duurúváhi.

²⁵ Ahdícyane óvíi Píívyéébe ámúhakye píaabó pámeekére. Áyu tehjújuco.

Píivyéébé ihjyu: jetsocríjyodítýú cáátúnuháámi **New Testament in Bora (PE:boa:Bora)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22
